

Безверха Тетяна Миколаївна
асистент кафедри редагування та основ журналістики
Житомирський державний університет імені Івана Франка

УДК 655.59

СПЕЦИФІКА ДОТРИМАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НОРМАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В ДЕРЖАВНИХ ТА ПРИВАТНИХ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ М. ЖИТОМИРА

В статті піднімаються питання специфіки та доцільності використання нормативно-технічних документів при підготовці до друку видань у державних та приватних підприємств м. Житомира.

Ключові слова: нормативно-технічна документація, видання, художньо-технічне оформлення, редагування, видавнича справа.

Сьогодні, незважаючи на розвиток інтернет-видань та їх масове поширення, цікавість до друкованих видань не зменшилась. Видавнича справа та поліграфія є джерелом прибутків багатьох підприємств. Але, в погоні за гривнею, деякі поліграфічні підприємства та видавництва не вважають за потрібне керуватися у своїй діяльності нормативно-технічною документацією.

У м. Житомирі видавничо-поліграфічною діяльністю займається багато підприємств. Як правило це приватні підприємства. Політика керівництва на цих підприємствах зводиться до мінімального використання нормативно-технічної документації. В основному це стосується додрукарської підготовки видань. Але ж існує певний перелік такої документації що був розроблений ВАТ «Українським науково-дослідним інститутом поліграфічної промисловості ім. Т. Шевченка». Ось лише деякі з них, що застосовуються у підготовці видань: ГСТУ 29.1-97 “Журнали. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги”; ГСТУ 29.2-97 “Підручники і навчальні посібники для загальноосвітніх шкіл та інших типів середніх навчальних закладів. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги”; ГСТУ 29.3-2000 “Газети. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги”; ГСТУ 29.4-2001 “Обкладинки та палітурки. Типи”; ГСТУ 29.5-2001 “Видання книжкові. Поліграфічне виконання. Загальні технічні

вимоги”; ГСТУ 29.6-2002 “Видання для дітей. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги”; КД 29.06-2001 “Оформлення та поліграфічне виконання друкованих засобів масової інформації”.

Ігноруючи цю документацію, а інколи й зовсім не маючи уяву про таку, підприємці створюють хаос у виданні. В умовах ринкової економіки та конкурентоспроможності видавці крокують до максимального здешевлення видань на додрукарському етапі. Адже зробити видання дешевшим на друкарському та постдрукарському процесах майже неможливо через постійне підвищення цін на основні витратні поліграфічні матеріали (папір, фарба, пластини, хімікати та ін.). Та й доступ до нормативно-технічної документації обмежений.

Щоб придбати мінімальний пакет нормативів, потрібно викласти кругленьку суму. Так, за один ДСТУ з 4 сторінок потрібно заплатити від 40 до 100 грн. Приватні підприємства майже завжди відмовляються від такого придбання та й увага контролюючих органів направлена на великі, державні й комунальні поліграфічні підприємства та ті, що займаються державними замовленнями.

Таких посад як технічний, літературний та художній редактори на приватних підприємствах просто не існує. Підготовкою видань до друку займаються так звані дизайнери, які абсолютно ніякого поняття не мають про види видань, їх цільове та вікове призначення, видавничі й поліграфічні норми редагування у додрукарському процесі та є некваліфікованими у видавничо-поліграфічній діяльності. Це призводить до невірному вибору форматів, шрифтів певних категорій видань. Жахливий вигляд мають початкові та прикінцеві сторінки. До таких сторінок потрібно ставитись особливо уважно, адже вони є основним носієм інформації про видання, авторів та підприємство, що здійснило тиражування. У ст. 23 Закону «Про видавничу діяльність» чітко визначений перелік та розташування вихідних відомостей, що додають до опублікованих повідомлень та залежать від виду ЗМІ. Важливим аспектом є дотримання цілісності видання, тобто поєднання змісту та форми, відповідність

зовнішнього оформлення внутрішньому.

Проблема підготовки видань також полягає у здійсненні її самими авторами. Комп'ютеризація та автоматизація найпростіших процесів редагування дала можливість авторам здійснювати додрукарську підготовку видань особисто. Звичайно це призводить до значного здешевлення видань, але це також призводить і до погіршення їх якості. Як показує практика, автор не має уяви про елементарні технічні норми редагування та технологічні особливості комп'ютерного редагування. Тому грубою помилкою є повне покладання на автоматизовані програми редагування.

Переглядаючи поліграфічну продукцію, в основному книжкові видання, віддруковані підприємствами Житомира, можна зробити сумний висновок: дотримання нормативно-технічної документації на початковому етапі створення видань майже відсутнє на приватних підприємствах. Під гарною обкладинкою чи палітуркою таких видань міститься жахливий книжковий блок, що не можна сказати про літературу державних та комунальних підприємств.

У Житомирському комунальному книжково-газетному видавництві «Полісся» та ЗАТ «Обласна друкарня» до цих питань підходять виважено. Звичайно, там існує нормативно-технічна документація, є певний склад кваліфікованих працівників із вищою поліграфічною освітою. Тому, гортаючи видання, підготовлені та віддруковані цими підприємствами, отримуєш насолоду від читання.

Вирішення цієї проблеми вбачаю у проведенні спеціалізованих семінарів за участю державних поліграфічних підприємств, контролюючих органів та приватних структур; пояснення необхідності використання нормативно-технічної документації під час додрукарської підготовки видань. Також потрібно відкрити максимальний доступ до такої документації. Залучити приватні поліграфічно-видавничі підприємства до співпраці з кафедрою редагування та основ журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Впровадження таких заходів призведе до поліпшення культури видань, їх

відповідності стандартам та іншим нормативно-технічним документам, підвищать конкурентоспроможність продукції на ринку.

Література

1. *Гиленсон П. Г.* Справочник художественного и технического редакторов. М.: Книга, 1988. – 526 с.
2. Оформление изданий: Нормативный справочник. М.: Книга, 1984. – 416 с.
3. *Партико З. В.* Загальне редагування: нормативні основи. – Л.: ВФ Афіша, 2006. – 416 с.
4. *Шевченко В. Е.* Художньо-технічне редагування. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 254 с.
5. www.comin.kmu.gov.ua.

THE SPECIFIC OF THE FOLLOWING AND USING STANDARD AND TEKNICAL DOCUMENTACION AT THE STATE AND PRIVAT PRINTING INDASTRY OF ZHYTOMYR

Bezverha Tatiana Mykolaivna

In this we consider the documents related to the legal relations along with the specifics about the preparation issues for printing in state and private polygraphic enterprises.

Key words: standard and technical documentation, printing industry, art and technical design, reduktion, printing business.

СПЕЦИФИКА ПРИДЕРЖИВАНИЯ И ПРИМИНЕНИЯ НОРМАТИВНО- ТЕХНИЧЕСКОЙ ДОКУМЕНТАЦИИ НА ГОСУДАРСТВАННЫХ И ЧАСТНЫХ ПОЛИГРАФИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ Г. ЖИТОМИРА

Безверхая Татьяна Николаевна

В статье поднимаются вопросы специфики и необходимости использования нормативно-технической документации при допечатной подготовке изданий на государственных и частных предприятиях г. Житомира.

Ключевые слова: нормативно-техническая документация, издание, художественно-техническое оформление, редактирование, издательское дело.